

HÖRNEBO SKIFFERGRUVA

Trakten kring Fröderyd är geologiskt intressant, med tillgång på malm- och mineraler. Under 1700-talet bröts både koppar och järnmalm i socknen. Fredriksbergs koppargruvor, söder om Årset, startades på 1760-talet och drevs till början av 1800-talet, troligen utan vidare lönsamhet, då bolaget beviljades skattefrihet. Omkring 1850 togs driften upp igen. Det nya bolaget startade brytning av skiffer i Karstorp, på gränsen mot Hörnebo och tillverkning av takskiffer tog fart. År 1864 invigdes Södra stambanan, med stationen i Sävsjö var delar av transportproblemen lösta.

I Jönköpingsposten från mars 1866 kan man läsa om en svår olycka i anslutning till skifferbrottet, två personer omkom och flera skadades. I förhören framkom att någon varit ovarsam med sprängolja, som det tidiga nitroglycerinet kallades. Trots olyckan fortsatte verksamheten och i samma tidning kan man läsa att företaget är med på en industriutställning i Stockholm.

År 1873 bildades Fredriksbergs skiffer-aktiebolag och stora investeringar gjordes vid gruvan. En järnväg lades i tunnel från gruvans botten för transport av den brutna stenen för bearbetning vid de nybyggda verkstäderna. Spåret gick sedan vidare till Hörnebo göl där skrotsten tippades. 42 personer arbetade vid brottet 1875, varav 17 med sprängning och transport, de övriga med klyvning och huggning av skiffen. Man tillverkade framför allt takskiffer.

Den färdiga stenen kördes med häst och vagn till stationen i Sävsjö, för transport till Stockholm, Lund och Malmö. I Sävsjö man ännu kan se flera hus som täcks av Hörneboskiffer. Omkring 1880 lades verksamheten ner, men togs tillfälligt upp igen i början av 1900-talet.

De inhägnade gruvhålen och bergen av skrotsten på båda sidor om vägen minner om verksamheten. Den långa tunneln, från gruvhålets botten finns kvar och man kan gå in i dagbrottet, ficklampa och gummistövlar rekommenderas.

Hörnebo skiffergruva var ett öppet dagbrott, med en sprängd gruvgång i dess botten. Foto Jönköpings läns museum.

SMULTRONSTÄLLE 84

HITTA HIT

Hörnebo skiffergruva ligger ca 7 km nordväst om Ramkvilla längs vägen mot Huluboda.

Koordinater:

N 6343618 / E491248
(SWEREF 99 TM) // N 57°
14' 10,60 E 14° 51' 14,50"
(WGS84)

Den lilla stenkällaren fungerade som förvaring av sprängämnen. Taket är klätt med skiffer från platsen. Foto Jönköpings läns museum.

JÖNKÖPINGS LÄNS
MUSEUM

036-30 18 00 • www.jkpglm.se

SMULTRONSTÄLLEN

Ute i landskapet finns massor att upptäcka! Läns museet presenterar här smakprov på sevärdheter i Jönköpings län med utgångspunkt i kulturmiljöer och kulturarv.

Här finns välkända kulturminnesmärken såsom Habo kyrka och domarringarna i Smålandsstenar, men också mer okända pärlor såsom flottningsslämnarna i Valån och Stengårdshults kyrka. I länet finner vi många spår efter forna tiders människor och verksamheter, allt ifrån slott- och herresäten till övergivna vägbanor och odlingsrösen i skogsmark.

Vår tanke med Smultronställen är att det ska locka till utflykter i kulturlandskapet – där finns vår historia, som tar sig olika uttryck i den fysiska miljön. Det är ett arv värt att uppleva och värna. Under rubriken Smultronställen kommer vi allteftersom fylla på med ännu fler sevärdheter, både för länsbor och långväga besökare. Ju fler som upptäcker dessa pärlor, desto större möjlighet att de bevaras för framtiden.

FAKTA

I Jönköpings län finns över 40 000 registrerade fornlämningar, 87 riksintressanta kulturmiljöer, närmare 130 byggnadsminnen, ungefär 150 kyrkor, 100-talet hembygdsgränder med samlad äldre bebyggelse, ett stort antal industrihistoriska miljöer samt två kulturreservat. Därtill finns också ett stort antal kulturmiljöer med bevarandevärd bebyggelse. En del av dessa kan man få information om via länsstyrelsens och kommunernas hemsidor. Man kan även hitta beskrivningar via de olika hembygdsföreningarnas respektive sidor.

BRA ATT VETA

Tillgängligheten till de olika smultronställena varierar. En del är välskyltade, enkelt tillgängliga och uppfyller krav på parkeringsplatser etc. Andra kräver mer av besökaren, kanske behöver man gå en längre sträcka för att nå sitt mål, ibland är det snarlig skog och väl framme möts man kanske av en trasig skylt (om det ens funnits någon). Platserna bär dock alltid på en spännande och intressant historia.

Notera också att många av de kulturhistoriska byggnaderna är privatägda och endast tillgängliga för exteriör beskådan. Respektera privat tomtmark. Många kyrkor är öppna sommartid. Under andra tider på året brukar man kunna kontakta kyrkvaktmästaren som öppnar upp.

